

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

ปัญหาสุขภาพจิตในสถานศึกษาเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ และสังคมของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาและเสริมสร้างอนาคตของประเทศ การแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษานำมาซึ่งผลกระทบหลายประการ เช่น ความเสื่อมโทรมของสุขภาพจิตและร่างกาย ความเสี่ยงต่อการลดลงของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งส่งผลกระทบต่องานโดยรวม เมื่อสถานศึกษาไม่สามารถเป็นพื้นที่ปลอดภัยจากยาเสพติดได้ จะส่งผลเสียต่อการเรียนรู้และการพัฒนาของนักเรียน ดังนั้นรัฐบาลจึงมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. 2565) กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันและการให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนเกี่ยวกับโทษและภัยของยาเสพติด และอบายมุขต่าง ๆ รวมถึงการส่งเสริมให้พวกเขาเรียนรู้วิธีการปฏิเสธและหลีกเลี่ยงยาเสพติดอย่างยั่งยืน นโยบายดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทความมั่นคง และแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา เช่น มาตรการสร้างการรับรู้และภูมิคุ้มกันยาเสพติดในสถานศึกษา การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในสถานศึกษา และการเสริมสร้างความเข้มแข็งในสถานศึกษา (ธีรศักดิ์ อุปรมัย อุปไมยอริชัย และสุชาติ บางวิเศษ. 2563) ความสำคัญดังกล่าวสอดคล้องกับการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในปัจจุบันไม่เพียงแต่ต้องตอบสนองต่อความต้องการทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังต้องสามารถพัฒนาศักยภาพของมนุษย์อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และเสริมสร้างสมดุลในชีวิต ซึ่งจะช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถปรับตัวกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี การดำเนินการตามนโยบายนี้ไม่เพียงแต่ช่วยแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา แต่ยังเป็นการเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนของมนุษย์และสังคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นฐานในการพัฒนาอย่างยั่งยืน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). 2550) และมุ่งสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนสำหรับประเทศ การแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาต้องอาศัยการดำเนินงานในหลายมิติ โดยเริ่มจากการสร้างความตระหนักรู้และภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชน โดยกระทรวงศึกษาธิการมีบทบาทสำคัญในการจัดตั้งมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการใช้ยาเสพติดในสถานศึกษา ทั้งการให้

ความรู้เกี่ยวกับโทษและภัยของยาเสพติด การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในสถานศึกษา และการเสริมสร้างความเข้มแข็งในสถานศึกษาที่สามารถเป็นแหล่งการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของนักเรียนได้อย่างเต็มที่ การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในปัจจุบันต้องสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมและบริบทที่มีความหลากหลาย การเสริมสร้างความสมดุลในชีวิตและการส่งเสริมทักษะในการตัดสินใจที่ดีจะช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถป้องกันตนเองจากภัยยาเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ การนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษา จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถปรับตัวและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและสมดุล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) และเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับประเทศให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580). (2561) กล่าวได้ว่า การแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาต้องอาศัยการดำเนินงานในหลายมิติโดยเริ่มจากการสร้างความตระหนักรู้และภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชน โดยกระทรวงศึกษาธิการมีบทบาทสำคัญในการจัดตั้งมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการใช้ยาเสพติดในสถานศึกษา ทั้งการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและภัยของยาเสพติด การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในสถานศึกษา และการเสริมสร้างความเข้มแข็งในสถานศึกษาที่สามารถเป็นแหล่งการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของนักเรียนได้อย่างเต็มที่

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน มีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งปัญหายาเสพติด อบายมุขต่าง ๆ การสูบบุหรี่ การบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สื่อลามกอนาจาร การพนัน การทะเลาะวิวาท สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) (2565 : 2-3) เผยข้อมูลว่า กลุ่มผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติด ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยรุ่น เยาวชน มีสัดส่วนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากที่สุดเป็นอันดับแรก อีกทั้งราคายาเสพติดที่จำหน่ายมีราคาถูกลงอย่างต่อเนื่อง โดยยาบ้าจำหน่ายปลีกอยู่ระหว่างเม็ดละ 30 - 50 บาท และ 50 - 100 บาท และมีการลักลอบจำหน่ายผ่านสื่อสังคมออนไลน์และจัดส่งผ่านทางพัสดุมากขึ้น ซึ่งสาเหตุสำคัญมาจากปัญหาครอบครัว ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เป็นอบายมุข สิ่งชั่วร้าย และการใช้ความรุนแรงในสังคม ส่งผลกระทบต่อเด็ก เยาวชน จนกลายเป็นปัญหาทางสังคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 (2565) สถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาเด็ก เยาวชน ให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ห่างไกล ยาเสพติด อบายมุขต่าง ๆ สื่อลามกอนาจาร การพนัน การทะเลาะวิวาท ซึ่งเป็นภัยคุกคามต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือ เยียวยาเด็กและเยาวชน ขับเคลื่อนนโยบายสถานศึกษา ดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข โดยเริ่มจาก กิจกรรมห้องเรียนสีขาว และ

พัฒนาสู่โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข ภายใต้ยุทธศาสตร์ 5 มาตรการ ได้แก่ มาตรการด้านการป้องกัน มาตรการด้านการค้นหา มาตรการด้านการรักษา มาตรการด้านการเฝ้าระวัง มาตรการด้านการบริหารจัดการและกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ โดย 4 ต้อง คือ ต้องมียุทธศาสตร์ ต้องมีแผนงาน ต้องมีระบบข้อมูล ต้องมีเครือข่าย และ 2 ไม่ คือ ไม่ปกปิดข้อมูล ไม่ไล่เด็กเรียนออก โดยบูรณาการความร่วมมือและประสานงานของผู้บริหาร ครู อาจารย์ นักเรียนแกนนำ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนที่เข้มแข็ง ต่อเนื่อง และยั่งยืน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. 2565)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ซึ่งสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานสำคัญในการดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยมีภารกิจในการเชื่อมโยงนโยบายจากระดับชาติไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชนจากภัยยาเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ ถือเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ เพื่อปกป้องอนาคตของเยาวชนจากปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อในระยะยาว ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษายังคงเป็นปัญหาที่สำคัญในสังคมไทย เนื่องจากยาเสพติดมีผลกระทบต่อทั้งในด้านร่างกายและจิตใจของผู้ใช้ รวมถึงส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และการพัฒนาความสามารถของเด็กและเยาวชน ทำให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีการร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งจากภาครัฐ โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน การพัฒนามาตรการต่าง ๆ ภายในโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยยาเสพติด เช่น การเสริมสร้างจิตสำนึก, ทักษะชีวิต, และการตัดสินใจอย่างมั่นคง เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการให้ความรู้และเสริมสร้างทักษะในการปฏิเสธยาเสพติดและอบายมุข ซึ่งจะช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถเลือกทางที่ถูกต้องในชีวิตได้ นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างพื้นที่ปลอดภัยในสถานศึกษา และส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นพื้นที่ที่มีการเรียนการสอนที่สร้างสรรค์และปลอดภัยจากสิ่งที่เป็นอันตรายต่อความเจริญเติบโตของเด็กและเยาวชนด้วยเหตุนี้ การดำเนินงานในลักษณะนี้จึงมีความสำคัญทั้งในด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเยาวชน และการสร้างเครือข่ายการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2565; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. 2565)

จากความสำคัญและที่มาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาเพื่อเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบและประสิทธิภาพของนโยบายสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข ที่ดำเนินการโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยมุ่งหวังที่จะศึกษาในเชิงลึกถึงผลการดำเนินโครงการในด้านต่าง ๆ เช่น การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชน

การส่งเสริมทักษะชีวิตและการตัดสินใจที่มีความมั่นคงในการปฏิเสธยาเสพติดและอบายมุข รวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู อาจารย์ และชุมชนในการขับเคลื่อนโครงการ การศึกษาในครั้งนี้ยังมุ่งหวังที่จะวิเคราะห์กระบวนการดำเนินงานของโครงการอย่างเป็นระบบ รวมถึงการติดตามและประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการในพื้นที่ เพื่อค้นหาจุดแข็งและจุดที่สามารถพัฒนาได้ทั้งในด้านการสร้างพื้นที่ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาเป็นสถานศึกษาที่ปลอดภัย ผู้วิจัยคาดหวังว่าการศึกษาครั้งนี้จะเป็นการศึกษาซึ่งมีเป้าหมายในการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการผลักดันให้สถานศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 และพื้นที่อื่น ๆ ดำเนินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุขอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาระดับนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายสถานศึกษาปลอดภัยกับการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์นโยบายสถานศึกษาปลอดภัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1

ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สามารถเป็นแหล่งความรู้ที่มีคุณค่า สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารทุกระดับ ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาควรให้ความสำคัญและร่วมมือกันในการปกป้องคุ้มครอง และดูแลเด็กและเยาวชนอย่างเข้มงวด เพื่อไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งนี้ การร่วมมือในการจัดกิจกรรมทั้งในหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมถึงการนำไปสู่การปฏิบัติตามนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ครู สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,660 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. 2565)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งสิ้น 310 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง เทียบหากลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607–610) ใช้การสุ่ม แบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้อำเภอที่ตั้งของ สถานศึกษาเป็นชั้นของการสุ่ม

ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัวแปร ประกอบด้วย

1. ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ นโยบายสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มี 3 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านการป้องกัน
- 1.2 ด้านการปลูกฝัง
- 1.3 ด้านการปราบปราม

2. ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาว สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มี 4 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ด้านการค้นหา
- 2.2 ด้านการรักษา
- 2.3 ด้านการเฝ้าระวัง
- 2.4 ด้านการบริหารจัดการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

นโยบายสถานศึกษาปลอดภัย หมายถึง แนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิด ความปลอดภัย โดยมีเป้าหมายให้นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการปกป้องคุ้มครอง ดูแลช่วยเหลือ เยียวยา มีความมั่นคงและปลอดภัย ซึ่งเป็นไปตามนโยบายความปลอดภัยของ กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

1. ด้านการป้องกัน หมายถึง การบริหารสถานศึกษาเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา อุปสรรค หรือความไม่ปลอดภัย ต่อนักเรียนครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยการสร้างมาตรการป้องกันจากปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นทั้งในและนอกสถานศึกษา ดังนี้ การประเมินปัจจัยความเสี่ยงของสถานศึกษา การกำหนดพื้นที่ความปลอดภัย การจัดทำแผนความปลอดภัยสถานศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของสถานศึกษา การจัดโครงสร้างบริหารจัดการความปลอดภัยสถานศึกษา การจัดโครงสร้างข้อมูลสารสนเทศความปลอดภัยสถานศึกษา การสร้างการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย การจัดระบบช่องทางการสื่อสารด้านความปลอดภัยสถานศึกษา การจัดระบบคัดกรองและดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการประเมินนักเรียนรายบุคคล ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา และความต้องการช่วยเหลือ

2. ด้านปลูกฝัง หมายถึง การบริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ จิตสำนึก และเจตคติที่ดี และการสร้างเสริมประสบการณ์เพื่อให้เกิดทักษะในการป้องกันภัยให้แก่ นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในการสร้างจิตสำนึก ความตระหนัก การรับรู้ และความเข้าใจด้านความปลอดภัยให้กับตนเองและผู้อื่น การจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจ และพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย ให้แก่นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ ประสบการณ์ และสมรรถนะด้านความปลอดภัย ให้แก่นักเรียน การสอดแทรกเนื้อหานโยบายสถานศึกษาปลอดภัยให้ความรู้ ความเข้าใจกับนักเรียนเพื่อการเรียนรู้ อย่างยั่งยืน จัดทำสื่อด้านความปลอดภัยสถานศึกษา เพื่อให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และมีการจัดกิจกรรมสอดแทรกด้านความปลอดภัยสถานศึกษาในกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ

3. ด้านปราบปราม หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดการแก้ไขปัญหาความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษา มีการช่วยเหลือ เยียวยา ฟื้นฟูจิตใจบุคคลผู้ประสบเหตุความไม่ปลอดภัย การดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีการประสานงานเครือข่ายเพื่อให้ความช่วยเหลือได้ทันเหตุการณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเคลื่อนที่เร็ว ที่สามารถเข้าระงับเหตุได้อย่างทันเหตุการณ์ และการจัดตั้งสารวัตรนักเรียน เพื่อสอดส่องดูแลเพื่อนนักเรียนด้วยกันอย่างทั่วถึง

การพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย เพื่อให้สถานศึกษาปลอดยาเสพติดและปัจจัยเสี่ยงทุกชนิดมีการดำเนินงานตามนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของกระทรวงศึกษาธิการ ตามกระบวนการที่มีความเข้มแข็ง ต่อเนื่องและยั่งยืน โดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 มาตรการ คือ ด้านการป้องกัน ด้านการค้นหา ด้านการรักษา ด้านการเฝ้าระวัง และด้านการบริหารจัดการ ดังนี้

1. **ด้านการค้นหา** หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการชี้แจงทำความเข้าใจต่อนักเรียน ผู้ปกครองก่อนดำเนินการค้นหา คัดกรอง มีการดำเนินการคัดกรอง แยกแยะ นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเสพติด ตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกปีการศึกษา การดำเนินการตรวจปัสสาวะผู้เรียนที่อาจเป็นกลุ่มเสี่ยง มีการจัดเก็บข้อมูลในการคัดกรอง กลุ่มเป้าหมายและทุกฝ่ายต้องให้ความร่วมมือเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปการคัดกรอง การช่วยเหลือนักเรียนและรายงานผลทุกปีการศึกษา และการสรุปรายงานผลการตรวจหาสารเสพติดแก่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข

2. **ด้านการรักษา** หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดมาวางแผนโดยสร้างภาคีเครือข่าย มีการจัดกิจกรรมแนะแนว การพูดคุย ปรึกษาหารือให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง เปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ปรึกษา ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ให้ครูผู้สอนมีการจัดบริการสื่อการแนะแนวและดำเนินกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาที่มีกิจกรรมที่หลากหลาย รวมถึงให้ครูมีการติดตาม ประเมินผล และรายงานผลอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา มีการจัดประชุมเพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การบำบัดรักษาและส่งต่อหน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุข หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หากนักเรียนที่เกี่ยวข้องยาเสพติด และมีนโยบายในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เป็นกลุ่มเสี่ยง

3. **ด้านการเฝ้าระวัง** หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนในการดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนร่วมกับเครือข่าย ส่งเสริมให้ครูเปิดรับฟังปัญหาและความคิดเห็นของนักเรียนอย่างหลากหลายช่องทาง จัดให้มีองค์กรนักเรียนในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ให้สถานศึกษาสีขาวปลอดภัย เสพติดและอบายมุข มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองในด้านความรู้ ทักษะชีวิตและเจตคติในการเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ส่งเสริมครูมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ ซึ่งเน้นเป้าหมายในการเรียน และการดำเนินชีวิต ส่งเสริมครูมีการติดตามผู้เรียนในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา และการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ในการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดและอบายมุขรอบ ๆ สถานศึกษา

4. **ด้านการบริหารจัดการ** หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา แต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในสถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วมประชุม สัมมนา อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด การประชุมเครือข่ายทำบันทึกความร่วมมือ (MOU) กับภาคีเครือข่าย เช่น โรงพยาบาล

สถานีตำรวจ สาธารณสุขอำเภอ วัด คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานักเรียน ส่งเสริมการจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงาน โครงการห้องเรียนสีขาว มีระบบการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องเรียนสีขาวอย่างเหมาะสม ส่งเสริมครูที่ปรึกษามีส่วนร่วมในการส่งเสริมป้องกันแก้ไขปัญหามีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของห้องเรียนสีขาวและสถานศึกษาในการป้องกันแก้ไขปัญหามีการส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริมให้นักเรียน ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข และมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างมีระบบมีความต่อเนื่องเข้มแข็งและยั่งยืน สรุปรายงานผลการดำเนินงานให้หน่วยงานต้นสังกัด

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2564

ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

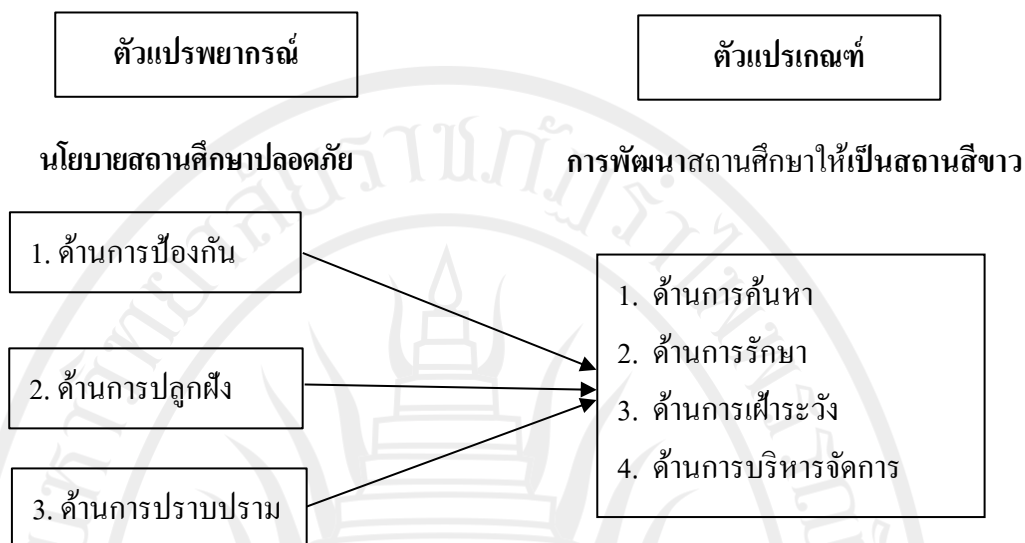
บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

เขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่มีการจัดระบบและกระจายอำนาจการจัดการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษานโยบายสถานศึกษาปลอดภัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยผู้วิจัยได้อาศัยนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย ประกอบไปด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านการป้องกัน 2) ด้านปลูกฝัง และ 3) ด้านปราบปราม และผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาว จากทัศนะนักวิชาการ พบว่า แบ่งออกเป็น 4 มาตรการ คือ 1) มาตรการด้านการค้นหา 2) มาตรการด้านการรักษา 3) มาตรการด้านการเฝ้าระวัง และ 4) มาตรการด้านการบริหารจัดการ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. นโยบายสถานศึกษาปลอดภัยมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
2. นโยบายสถานศึกษาปลอดภัยส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1